

«“Sex and the city” ή “gender and the city”»;». Κατασκευάζοντας την έμφυλη ταυτότητα στην οθόνη της τηλεόρασης.

Σάββας Τριανταφυλλίδης.

Τμήμα Ιστορίας και Εθνολογίας- Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης.

Περίληψη Πτυχιακής Εργασίας.

Επιβλέπων: κος. Βασίλης Δαλκαβούκης.

Συνεξετάστρια: κα. Βασιλική Κράββα.

Ημερομηνία υποστήριξης: 14/6/2012.

Το ερώτημα προς διερεύνηση που τέθηκε στην αρχή της εν λόγω ερευνητικής εργασίας ήταν να αναδειχθεί ο τρόπος που προβάλλονται -κι αναπαριστώνται κατά συνέπεια- τα φύλα μέσω της ιδιαίτερα δημοφιλούς -και στην χώρα μας- αμερικάνικης τηλεοπτικής σειράς “Sex and the city”, ποια είναι εκείνα τα χαρακτηριστικά που επιλέγονται σ’ αυτή τη διαδικασία αναπαράστασης κι αν μέσω αυτής επιτελείται μία εκ νέου κατασκευή νέων έμφυλων ταυτοτήτων τις οποίες καλείται να ενσωματώσει ή όχι το τηλεοπτικό κοινό. Ιδιαίτερη θεματική, δε, του ερωτήματος αποτέλεσε και το εάν και σε ποιο βαθμό η αποτύπωση των φύλων στη συγκεκριμένη τηλεοπτική σειρά γίνεται ως αν ήταν τα φύλα βιολογικά χαρακτηριστικά (sexes) ή φορτισμένες με πολιτισμικές σημασιοδοτήσεις κατασκευές (genders). Μ’ αυτά τα ερευνητικά ερωτήματα, λοιπόν, κι έχοντας ως αναλυτικό εργαλείο την έμφυλη ταυτότητα, προχώρησα σε μία όσο το δυνατόν πιο βαθιά αποκωδικοποίηση υπό ανθρωπολογικούς όρους του εν λόγω τηλεοπτικού προγράμματος.

Έπειτα από τη μελέτη της ανθρωπολογικής βιβλιογραφίας περί ταυτοτήτων-δεδομένης της και από γλωσσολογική σκοπιά ακόμη κεντρικής της θέσης ως έννοια στις έμφυλες ταυτότητες-, φύλων, σεξουαλικότητας και Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, προχώρησα σε μια προβληματοποίηση των ίδιων των μεθοδολογικών εργαλείων που θα χρησιμοποιούσα και της ίδιας της φύσης ακόμη της έρευνας μου, η οποία θα μπορούσε εύλογα να κατηγοριοποιηθεί τόσο υπό την έννοια της «ανθρωπολογίας-οίκου» -εξαιτίας και της δικής μου στενής σχέσης με το πεδίο πριν την διεξαγωγή της έρευνας-, όσο και υπό την έννοια της «πολύ-τοπικής εθνογραφίας», λόγω της πολύ-επίπεδης προσέγγισης που απαίτησε το ζήτημα προς

διερεύνηση καθώς δεν υπόκειντο στις «παραδοσιακές» θεωρήσεις περί τόπου και χρόνου.

Όσον αφορά αυτή καθ' αυτή την έρευνα, λοιπόν, αυτή χαρακτηρίστηκε από τρία επιμέρους στάδια. Πρώτα, αφού παρακολούθησα αρκετά επεισόδια της σειράς – συγκεκριμένα εκείνα με την υψηλότερη βαθμολογία στον δικτυακό τόπο [imdb](http://www.imdb.com)¹ καθώς θεώρησα πως αυτά θα είχαν και τη μεγαλύτερη επιδραστικότητα στο πεδίο μου- επέλεξα οκτώ στο σύνολο σκηνές, τις οποίες και μελέτησα βασισμένος στα θεωρητικά ανθρωπολογικά σχήματα που είχα προηγουμένως μελετήσει, παράγοντας κατ' αυτό τον τρόπο τις πρώτες επίσημες ερμηνευτικές μου προτάσεις στο πεδίο. Στη συνέχεια, προχώρησα σε συν-παρακολούθηση των εν λόγω σκηνών και στη διενέργεια συνεντεύξεων επί αυτών και γενικότερα επί του “Sex and the city” έχοντας ως συνομιλητές μου (interlocutors), τόσο γυναίκες, οι οποίες βάσει στατιστικών στοιχείων αποτελούν το βασικό κοινό της σειράς, όσο και άντρες, «κατακτώντας» έτσι τα επίσημα ερμηνευτικά σχήματα του πεδίου. Τέλος, συνδυάζοντας τις δύο αυτές προοπτικές οδηγήθηκα στην εξαγωγή ερμηνευτικών συμπερασμάτων.

Έτσι λοιπόν, αυτό που προέκυψε από την έρευνα πεδίου ήταν πως στα πλαίσια της τηλεοπτικής σειράς “Sex and the city” τα φύλα αναπαριστώνται με έναν παγιωμένο τρόπο, πολλές φορές στερεοτυπικό. Οι ετεροφυλόφιλοι άνδρες -όταν τους δίνεται φωνή, κυρίως ως ερωτικοί σύντροφοι των τεσσάρων κεντρικών ηρωίδων της σειράς- παρουσιάζονται με την παραδοσιακή επένδυση της έλλειψης συναισθήματος, κι ως υποκείμενα που μπορούν να κατακτούν τους στόχους τους. Στην αντίθετη περίπτωση, όταν δηλαδή δεν κατέχουν αυτά τα χαρακτηριστικά, μάλλον γελοιοποιούνται ή παρουσιάζονται οι εν λόγω περιπτώσεις υποκειμένων ως κάτι το παράλογο που αντίκειται της καθημερινότητας. Από την άλλη, οι ετεροφυλόφιλες γυναίκες αποτυπώνονται στην τηλεοπτική οθόνη μέσω των τεσσάρων ετερογενών κεντρικών ηρωίδων και των χαρακτηριστικών που αυτές διακριτά έχουν (ρομαντισμός, αναλυτική ικανότητα, υπέρμετρη σεξουαλικότητα, εργατικότητα). Όσον αφορά τους άντρες ομοφυλόφιλους ήρωες, πάλι, αυτοί αποτυπώνονται μέσω της φιγούρας ενός φίλου της κεντρικής ηρωίδας, και αναπαριστώνται αρκετά στερεοτυπικά και κατά κάποιον τρόπο μάλλον ως καρικατούρες υποκειμένων, γεγονός που οδηγεί στην τηλεοπτική -και κοινωνική αν αναλογιστούμε την επίδραση που έχει η τηλεόραση – υποβάθμιση των υποκειμένων του φύλου αυτού.

¹ www.imdb.com

Στη συνέχεια, πολύ σημαντικό -όπως τονίστηκε- ήταν και το να διαπιστωθεί το εάν και σε ποιο βαθμό επιτελείται μια κατασκευή νέων ταυτοτήτων στην τηλεοπτική σειρά “Sex and the city”, και το κατά πόσο αυτές υιοθετούνται από το τηλεοπτικό κοινό. Αυτό στο οποίο καταλήγει η έρευνα αυτή, λοιπόν, είναι πως στα πλαίσια του συγκεκριμένου τηλεοπτικού προγράμματος επιτελείται σίγουρα μία κατασκευή νέων έμφυλων ταυτοτήτων οι οποίες μάλιστα αποτελούνται κατά κύριο λόγο από πολιτισμικά χαρακτηριστικά, όπως κατά βάση το life style που προβάλλουν οι ήρωες. Αυτή η κατασκευή μάλιστα, κάθε άλλο παρά δεν επηρεάζει τους τηλεθεατές, καθώς όπως παραδέχτηκαν οι συνομιλητές μου, όλοι σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό έχουν επηρεαστεί από όσα βλέπουν στο εν λόγω τηλεοπτικό πρόγραμμα, ενώ έχουν αρκετές φορές ακόμη φανταστεί τον εαυτό τους στη θέση των υποκειμένων-ηρώων, ενώ τέλος κατά πλειονότητα θεωρούν ως ιδανικό εκπρόσωπο του -ανατομικά καθορισμένου- αντίθετου φύλου τους ήρωες της σειράς.

Κλείνοντας, σε μια προσπάθεια να απαντηθεί ο τίτλος αυτής καθ’ αυτής της εργασίας μου, δεν μπορώ παρά να καταλήξω στο συμπέρασμα, πως πράγματι, θα μπορούσε κανείς εύλογα να μιλήσει για ένα “gender and the city”, δεδομένου ότι η συγκεκριμένη τηλεοπτική σειρά βρίθει πολιτισμικά καθορισμένων σημάνσεων που αφορούν τα φύλα.

© Σάββας Τριανταφυλλίδης